

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 16. V Ljubljani, 31. avgusta 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Kmetijski program. — Želje kmetijstva. — Varujte se škode sami! — Šušmarenje pri delu za prehrano. — Kmetijstvo in vojna. — Kako je na Ogrskem. — Domač sir. — Prirezovanje peruti pri perutnini. — Kako se določijo prodajne cene za jajca v nadrobni prodaji. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.** — Blagovno poročilo.

Kmetijski program.

Dne 30. junija t. l. smo na povabilo poljedelskega ministra Ertla zborovali na Dunaju predsedniki vseh avstrijskih kmetijskih družb in deželnih kulturnih svetov. Pri tej priliki je poljedelski minister predložil kmetijskim družbam svoj program, katerega si je sestavil za dobo, ko bo vojno gospodarstvo jelo prehajati v normalne razmere in bo treba še posebno pazljivost posvetiti varstvu kmetijskih interesov. Ta ministrov program obsega v glavnem sledeče točke:

1. Splošna stanovska organizacija kmetov v samostojnih korporacijah, ki naj dobe pravico nalagati svojim okrajem doklade za izboljšanje kmetijstva.

2. Povzdiga strokovne izobrazbe kmetijskega prebivalstva. Gospodinjski pouk, nadaljevalne šole, stalnost kmetijskih potovalnih učiteljev.

3. Povzdiga živinoreje in pridelovanja rastlin glede kakovosti in množine. Mlekarstvo, planšarstvo, pašništvo, travništvo, preskrba s semeni.

4. Ureditev kŕpčije z živino. Vnovčevalnice za živino.

5. Povzdiga vinarstva, zelenjadarstva, konzerviranja sadja, ureditev prodaje sadja.

6. Perutninarstvo, vnovčevanje jajec.

7. Nakup in pravilna raba kmetijskih strojev in splošnih kmetijskih potrebščin.

8. Splošno, obvezno pokončevanje kmetijskih škodljivcev.

9. Ureditev kmetijskega kredita in centralnih združnih blagajn. Razdolževanje kmetijskih posestev.

10. Agrarne operacije in ureditev servitut ali služnostnih pravic v zvezi z izboljšanjem zemljišč. Zlaganje razkosanih zemljišč.

11. Vojaški domovi, promet z zemljišči, boj proti razkosavanju kmetij, dedno pravo.

12. Ureditev kmetijskih obratov z ozirom na trgovino.

13. Organizacija kmetijske delovske posredovalnice.

14. Preureditev načina kako se naj uporabljajo podpore za izboljšanje kmetijstva.

15. Poljedelska statistika.

16. Pridelitev kmetijskih strokovnjakov okrajnim in deželnim političnim oblastvom in stalen kmetijski svet v poljedelskem ministrstvu. Vojni komisariat v kmetijskem ministrstvu, ki naj pri prehodu v mirovne razmere varje kmetijske interese kakor je že ustanovljen v trgovinskem ministrstvu enak komisariat za trgovino.

O teh točkah se vrše sedaj razni posveti. Ker so te stvari silno važne za kmečki stan, naj se tudi odbori naših podružnic ž njimi pečajo pri podružničnih sestankih in naj svoje sklepe in želje pošljejo glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani, kateri bo na merodajnih mestih njihove težnje zastopal.

Dr. Evgen Lampe,
predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Želje kmetijstva.

Pri razgovoru s poljedelskim ministrom Ertlom so predsedniki glavnih kmetijskih korporacij soglasno izjavili ministru sledeče:

1. Da se od njega napovedani kmetijski program splošno vzame za podlago nadaljnim posvetom.

2. Z ozirom na nezadovoljivo delovanje raznih med vojno ustvarjenih državnih vojnogospodarskih central

zahtevamo, da se iste takoj odpravijo ali pa temeljito preosnujejo s sodelovanjem kmetijskih družb in zadrug.

3. Obsoja se zadnja naredba o prometu s krompirjem in se zahteva, da se naj vsi kmetijski pridelki, ki se radi pokvarijo (krompir, sadje, zelenjava) izločijo iz centralističnega gospodarstva.

4. Oni točki ministrovega programa, v kateri zahteva kmetijske poročevalce pri političnih oblastvih prve in druge instance, se načeloma sicer pritrjuje, toda samo s tem pogojem, da ti poročevalci niso podrejeni političnim oblastim, ampak kmetijski družbi dotične dežele, katera naj jih tudi imenuje, ker bi sicer prišlo do preprirov med kmetijskimi družbami in političnimi oblastmi.

5. Zborovalci opozarjajo na mnogoštevilne stiske kmetijskega prebivalstva in na neutemeljene obsodbe kmetov in kmetic, ki se mučijo v tako težavnih razmerah in prosijo ministra za poljedelstvo, za prehrano in ministrskega predsednika naj delajo na to, da se po postopanju posameznih okrajnih političnih oblasti siloma ne zatre pri kmetih požrtvovalnost in veselje do dela. Predvsem se mora zahtevati, da se od sedanjih žetve kmetom in njihovim delavcem zagotove potrebna živila in da se jim kot težkim delavcem določi dnevna množina 500 gramov žita.

6. Glede vojnogospodarskega komisariata za prehod v mirovno gospodarstvo, se zahteva, da dobi isti popolnoma enako veljavo, kakor enak komisariat pri trgovinskem ministrstvu s posebnim ozirom na nagodbo z Ogrsko, na gospodarsko razmerje do Nemčije in do balkanskih držav, kakortudi glede na bodoče trgovinsko razmerje do nevtralnih in do sedaj nam sovražnih držav.

Varujte se škode sami!

Jesen se bliža in ž njo časi raznih popisovanj zalog sena, žita, krompirja itd. Dan na dan so dohajale lansko leto nam in tudi onim uradom pritožbe, ki so uvedli popisovanje. Zato kličemo še pravočasno vsem, ki se vas tiče: Varujte se škode tudi sami!

Kmetijska družba ne more po izvršenem popisovanju ničesar storiti, ker nima v tem oziru nobene moči, pa tudi razne oblasti, ki popisovanje odrejajo, ne morejo potem ničesar več ukreniti, ko je že vse delo gotovo. Vse tarnanje in zdihovanje je tedaj zastonj in naj se prizadeti pravzaprav jezi samo na samega sebe.

Pomislite le, da popisovanje ni prijeten posel, da ni prijetno poslušati razne jeremijade od hiše do hiše in da popisovalni organi ne popisujejo za sebe, ampak za ono potrebno ljudstvo, ki ne more v izvrševanju drugih važnih poklicov, ničesar pridelati, kar bi bilo za v usta. Privoščimo vsakemu svoje, ker smo danes bolj kot kdaj prej drug drugemu potrebni.

Popisovanju se ne pritojvite in vedite, da vam nihče ne bo hotel več vzeti, kakor sme, ter zato dela popisovalnih komisij ne ovirajte. V naglici pa se pri popisovanjih zgodi marsikaka pomota in se marsikje cenijo zaloge previsoko, to pa zato, ker vsled pomankanja takih ljudi, ki bi se točno spoznali, morajo v popisovalnih komisijah delovati tudi manj večji ljudje, ki jim je pravzaprav ta posel popolnoma tuj.

Bodite tedaj pri vsakem popisovanju navzoči, pokažite zaloge in prijazno podajte vse podatke, ki jih komisija od vas zahteva. Ko je s svojim delom pri vas gotova, tedaj jo vprašajte kakšen uspeh je dosegla in,

da li ste oddaje oproščeni ali imate kaj oddati in koliko. To pojasnilo imate pravico zahtevati.

Če se Vam zdi, da bi bili po tem, kar je komisija dosegla, kaj prikrajšani, tedaj vljudno ugovarjajte in s komisijo še enkrat ugotovite, če se niso zaloge cenile previsoko. To je takoj na licu mesta lahko ugotoviti, ne pa pozneje, ko so zapisniki že oddani in se na podlagi njih že uraduje. Ako ste kake pridelke sami pretehtali in veste, da vam jih je komisija cenila previsoko, tedaj ji povejte resnico in, ako ne bi hotela tega uvaževati, zahtevajte, da se blago še enkrat na licu mesta pretehta.

Vsak poznejši ugovor morajo oblasti naravno da poslušati nekam nezaupljivo, ker je bil čas ugovorom takrat prikladen, ko se je popisovalo. Med sto pravičnimi kmeti se gotovo najde tudi kak nepravičen in zato oblasti poznejšim ugovorom nerade verjamejo in tudi ne morejo verjeti, in nadaljnih preiskav navadno ne dovolijo, ker je to v očigled pomankanja časa malokdaj mogoče in tudi ni poceni, obenem pa si morajo oblasti nehoti misliti, da je pritožnik kaj od svojih zalog med tem časom že poskril.

Iz teh razlogov jasno sledi, da je pač najbolje biti vedno pri vsakem popisovanju navzoč in ako posestnik sam ne bi utegnil, ali ako je računati, da bi utegnil ob onem času biti z doma, tedaj naj o zalogah podučijo ženo, odrasle otroke, soseda ali kogar si bodi, naj pametneje pa je, da ima take stvari napisane in shranjene tako, da jih lahko vsakdo popisovalni komisiji pokaže.

Neverjetno je, kako nekateri posestniki tudi v sedanjih časih brezbrizno pripravijo svoje pridelke in se prav nič ne brigajo za to, da bi se pončili koliko so pridelali. Taki ljudje potem tudi komisiji ne morejo dati podatkov in ako so potem vsled težavne in zato dostikrat napačne cenitve občutno prikrajšani in šele takrat vedo, da zahtevanega blaga ne morejo oddati ko je že prepozno, naj to sami sebi pripišejo. Oblasti jim pozneje ne verjamejo in tudi ne morejo verjeti.

Zato Vam ponavljamo še k sklepu, bodite pri vsakem popisovanju sami zraven, povejte kar od vas komisija zahteva in tudi v vprašajte kaj se bo od vas zahtevalo in se tako tudi sami varujte škode, ker edino tako se jo je mogoče ubraniti.

Šušmarjenje pri delu za prehrano.

Predsednik avstrijskega središča za varstvo kmetijskih koristi vitez Hohenblum je objavil v „W. Landw. Zeitung“ tale spis:

Iz poročila o seji občinskega odbora Dunajskega Novegamesta z dne 26. junija t. l. posnamemo sledeča značilna izvajanja občinskega odbornika Willertha o poskušnji mestne občine preskrbeti mestno prebivalstvo s cenim mlekom iz lastne mlekarne. V to svrhu se je nakupilo 1 bika in 158 krav s povprečno ceno po 2800 K. Od vseh teh krav, ki so bile nastanjene v treh hlevih v okolici mesta, se je dalo 10.000 litrov mleka v Dunajsko Novomesto in je glasom pregledanega računa prišel stati 1 liter mleka na K 4.60. Cela izguba pri tem podjetju je znašala 43.051 K in poročevalec pripomni, da se živali nahajajo v tako slabem stanju, da se je veliko število krav moralo v sili zaklati in da je n. pr. 1 krava dala samo 68 kg

mesa. Vse ravnanje z živino je poročevalec ožigosal kot zločin proti zakonu za varstvo živali.

Temu poročilu je sledila debata ter je končno podžupan pojasnil čudno in zmedeno gospodarjenje, je obljubil nedostatke odpraviti in je izrekel nado, da bo v bodočnosti podjetje bolje uspevalo.

K temu pripomni pisec gori omenjenega spisa tole:

Želimo, da bi se nade podžupana izpolnile, toda mi tega ne verjamemo. Neupoštevanje starega pregovora: „Le čevlje sodi naj kopitar“, se je pač povsod težko maščevalo, kjer so se poskušali nam kmetovalcem v naš poklic utikati, in je gotovo laže nas kmetovalce razupiti kot nazadnjake in oderuhe, pisati pri zeleni mizi učene razprave o gospodarstvu in izračunati pridelovalne stroške na podlagi teorije, kakor pa se praktično pečati z živinorejo, in pravočasno priskrbeti krmo, namesto, kakor v tem slučaju, uboge živali pustiti stradati in pri vsem trudu in trpljenju denar izgubiti.

Iz tega poročila je pa tudi jasno razvidno kako neupravičeno je bilo obsojati kmete in gospodinje z denarno globo in z zaporom, ki so sedaj itak težko obremenjeni s skrbmi in delom, ker so med vojno mleko za nekaj vinarjev liter dražje prodajali, kakor pred vojno.

Mestna občina Dunajsko Novomesto je, kakor je izjavil podžupan, v pričetku plačevala na dan samo za krmo po 3 K, kateri znesek se je pa pozneje vsled visoke cene za seno moral zvišati dnevno na K 4.50. Že pri teh stroških za krmo, ker se sedaj ne sme pokladati ne žita in ne moke, se ne more od krave dnevno več računati, kakor 5 litrov mleka in bi potem liter mleka prišel stati na 90 vinarjev, dočim, kakor je iz gorenjega poročila razvidno, stane v resnici občino Dunajsko Novomesto liter mleka K 4.60. Navzlic temu so obsodili na stotine kmetov, ker so liter mleka prodajali nekako po 30 vinarjev!

Samo ta slučaj govori cele knjige o naših sedanjih kmetijstvu sovražnih razmerah!

Kmetijstvo in vojna.

O težavah in uspehih kmetijskega dela je govoril v zadnjem zasedanju gosposke zbornice predsednik dunajske kmetijske družbe in prezidijalne konference vseh avstrijskih kmetijskih družb baron Ehrenfels. Kot tak in kot kmet dobro pozna kmetijske razmere cele Avstrije in jih je tudi dobro očrtal. Naglašal je, da je kmetijstvo v vojni svoji nalogi popolnoma zadostilo in da je zmožno dati nam vsega v zadostni meri, ako se mu po drugi strani nudi vsega kar potrebuje. Ko nas je leta 1914. iznenadila vojna, smo imeli vsega dovolj ter smo v misli, da ne bo dolgo trajala, dobro živeli in z zalogami slabo gospodarili ter jih zapravljali. Zato so bile ustanovljene razne centrale, katerim je bilo poverjeno pravilno in enakomerno razdeljevanje teh zalog in živil, toda centrale se žalibog niso obnesle. Avstrija in Ogrska sta pravzaprav razpadli po svoje v posebni gospodarski centrali, čegar posledica je bila, da je v Avstriji, ki je sicer v miru iz Ogrske uvažala veliko živil, naenkrat nastalo pomanjkanje. Pregaňjanja kmetov ali bolje kmetič in starih ljudi, ki so ostali na grudi, so bila na dnevnem redu; trde odredbe so jih pritiskale. Ko je kmečko ljudstvo izprevidelo, da ni gospodar čez pridelke, ki jih je pridelalo v potu svojega obraza, ampak

se mu jih jemlje in se z njimi v bogati meri zalaga dobro organizirano delavstvo, se ga je polastil nekak fatalizem. Delovanje raznih oblasti je bilo težavno in negotovo, ker svojega dela niso poznale, zato se je v raznih glavah porodila misel na prisilno obdelovanje zemlje. Govornik je svaril, naj se lok preveč ne nopenja, kajti nič bi ne bilo nevarnejše kot odpor žensk in otrok, ki vztrajajo v tihem junaštvu in se potijo z obdelovanjem zemlje. Vlado pozivlja, da odmeri težko delajočemu kmetijvsaj tistih živil in v toliki meri kot industrijskemu delavcu. Potem je govoril o našem razmerju do Ogrske. Rekel je, da smo mislili, ker se z Ogrsko skupno bojujemo, da bomo tudi skupno jedli iz iste skleda. Medtem, ko so vojaške zadeve skupne za obe državni polovici, smo mislili, da se bo vojsko preskrbovalo po enakih načelih iz obeh državnih polovic. Kje divja boj pravzaprav, na fronti ali v zaledju? Kje napada sovražnik, na fronti ali doma? Ravnanje je v vsaki državni polovici drugačno. V tem oziru bi povdarjal dvoje, to je dobavo iz Ogrske nasproti prejšnjemu prostemu prometu in bi spomnil na nenavadno visoke cene, ki jih dobivajo Ogrci. Na Ogrskem so pač določene za žito maksimalne cene (a mnogo višje kot pri nas, op. uredn.) za veliko stvari pa velja tam prost promet, medtem ko pri nas tega ni. Na naših trgih vidimo zato le blago ogr. provenience. Veliko avstrijskega mleka je moralo iti najprej na Ogrsko in je šele od tam prišlo na Dunaj. Sadje, ki je namenjeno Dunaju, je moralo romati na Dunaj preko Ogrske, da so se mogle doseči višje cene. Vlado prosi, naj bi se natančno ločilo pridelke, ki prihajajo na trg z Ogrskega, od onih iz tostranske državne polovice, da se bo vsaj vedelo, da se mora ogrsko blago dražje plačevati. Posebno težavne pa so razmere pri dobavi živine. Medtem, ko se v Avstriji stanje živine neprestano krči, se je v veliko krajih na Ogrskem znatno pomnožilo. Dolžnost vlade je dobavo pravično razdeliti. Tudi se moramo bati, da bodo prišli po vojni za nas težki časi, ko se na Ogrsko steka toliko milijonov. Ogrska postane bogata dežela, a mi bomo obubožali. Pri tem pa bomo prej ko slej prisiljeni Avstrijci, nositi zvišana bremena in bomo morali v miru od Ogrske kupovati zaloge po fantastičnih cenah, one zaloge, ki si jih Ogrska sedaj kupiči. To je vzrok, da je že sedaj skrbeti za povzdigo in prospeh domače produkcije. V tem oziru bi mirno gledal v bodočnost, ker je ministrski predsednik dolgoletni delavec v kmetijskem ministrstvu in sedanji vodja kmetijskega ministrstva prvovrstni poznavalec kmetijskih razmer in potreb ter je le škoda, da je sedanja vlada samo provizorična. Upa, da bo v novem kabinetu na čelo kmetijskega ministrstva poklican strokovnjak, kateremu so podrobno znani naši kmetijski odnošaji.

Opomba uredništva: V neko posebno zadoščenje nam mora biti dejstvo, da se najdejo ljudje ne samo v kmetijskih zastopih in državnem zboru, ki izprevidijo težki kmečki položaj, ampak da se zavzamejo za kmeta tudi zastopniki največje gosposde v gosposki zbornici. Naše kmetijstvo je v polni meri izpolnilo vse kar se je moglo od njega pričakovati, dasiravno mu manjka semen, gnojil in drugih potrebščin in je pomanjkanje delavcev naravnost silno občutno. V zavesti, da se njegove zasluge vé ceniti povsod, naj kmetijstvo

tudi nadalje vrši svojo dolžnost v polni meri in tako najlepše zavrne vse napade raznega brezvestnega časopisja, ki je preslepo, da bi moglo uvideti in pravilno ceniti zasluge kmetijstva. Pokažimo, da nismo zadnji in vzdržimo, dokler se ne sklene častni mir. *

Kako je na Ogrskem.

Iz poročil ogrske agrarne korespondence posnamemo naslednje:

Proti novi določbi najvišjih cen za žita potom kmetijskega ministrstva, ki znašajo 47—50 K za 100 kg so ngovarjali socialisti in groze vladi s splošno stavko. Agrarno časopisje opozarja, da sedanje zvišanje ne znaša več kot 20% nad prejšnjo ceno, medtem ko so se cene industrijskim proizvodom od časa zadnjega določanja najvišjih cen zvišale za 120%. Marsikateri proizvodi so se podražili za tisoče odstotkov, vendar se povprečno računi podražitev industrijskih izdelkov na 120%. Glasilo madjarskih malih posestnikov „Barázda“ sviri mestno delavstvo naj ne govori o splošni stavki, ampak naj pri tem, da zasluži dnevno po 30—40 K, kmetu ne zamere, če hoče tudi živeti. Uradno glasilo deželnega agrarnega društva ugotavlja, da so napadi socialistov le takorekoč osebni napadi na kmetijskega ministra Mezőssya, ki je prepričan agrarec. Pravi, da zvišane cene kmeta še itak ne morejo popolnoma odškodovati, vendar pa more pri tem vsaj živeti. Kar se tiče groženj naj socialisti vedo, da stoji za kmetijskim ministrom več kot 3 milijone mož močna kmečka vojska, da pa je sicer minister dovolj možat, da bi izdano naredbo izpremenil bodisi vsled lepih besed ali iz bojzani pred praznimi grožnjami.

Z ozirom na to, da se slišijo glasovi o novih volitvah, pozivlja uradno glasilo zveze ogrskih kmetovalcev, opiraje se na svoječasne sklepe kmetijskih skupščin, da kmetovalci volijo le take može, ki so se postavili na strogo agrarno stališče. Nove volitve morajo dati može, katerih glavni princip bo izvedba posestne politike, da s tem dajo pridnemu kmečkemu ljudstvu priliko priti v posest zemlje. Kmetovalci naj se ne dajo zvoditi samo s praznimi besedami, ampak naj si za zakonodajalce izvolijo može, katerih preteklost, možki značaj, znanje in prepričanje jim nudijo gotove garancije, da bodo delovali v agrarnem zmislu. Ne potrebujemo, pravi dalje, samo priložnostnih agrarcev, nevednih siležev in podobnega, ampak može, ki se bodo postavili za upravičene zahteve kmetov in, ki se bodo znali za te zahteve boriti in jih držati.

Ravnateljski svet zveze ogrskih kmetovalcev se je poklonil novemu kmetijskemu ministru pl. Mezőssyju ter se je ob tej priliki govorilo o raznih vseh kmetijskih vprašanjih. Minister se je izjavil, da se je tudi on zavzel za to, da se izvede zakonska podlaga za zastopstvo kmetijskih koristi, isto, da velja tudi o posestni politiki. Vsekako je treba nuditi domačinom, ki se povrnejo iz vojske in iz Amerike priliko do dela na svoji zemlji. Kar se tiče pomnožene produkcije tudi on soglašja s tem, da je uvedba maksimalnih cen tudi za industrijske proizvode nujno potrebna. Ljudstvu naj se ne da samo političnih pravic, ampak tudi cenejšega in boljšega kruha. Da pa bo mogel kmet ceno producirati, se morajo nceniti tudi oni industrijski predmeti, ki jih kmet potrebuje. — Kar se tiče ustanovitve skupnega prehranjevalnega urada z Avstrijo, je rekel minister Mezőssy, da je in bo strogo proti temu ter da se ustanovitev

ne bo izvršila, dokler bo on kmetijski minister na Ogrskem. Tega ravnotako ne bo trpel kakortudi ne strankarske politike v kmetijskih zadevah.

Zadnje cene, ki so se v Budimpešti plačevale za seno, so bile za prvovrstno seno po 74 do 84 K, drugovrstno seno po 57—73 K, lucerno po 72—90 K, grašico 72—90 K, slamo za steljo po 18 do 22 K, za slamo za zavijanje, ozir. vlaganje po 40—56 K za 100 kg. *

Domač sir.

Čimdalje je dobiti manj sira in uvoz postaja vedno manjši. Spričo teh razmer svetujemo izdelovanje sira doma v kolikor se ga potrebuje za domače razmere.

Domač sir napravljamo iz kravjega, kozjega ali ovčjega mleka ter mu po poljubnosti pridenemo lahko do 100% krompirja. Tak sir ni vreden zanimanja samo v sedanjih časih, ker je zelo dober in tečen ter so ga v Nemčiji že davno izdelovali pod imenom „Rastlinski sir“ in se je ta sir Nemcem zelo priljubil, ampak je tudi za bodočnost vreden vsega uvaževanja. Kot ljudska hrana pa je ta sir v današnjih hudih časih naravnost neprecenljive vrednosti.

Izdelovanje domačega sira je zelo enostavno.

Dober jedilni krompir je skuhati ali pariti, a je paziti, da ne razpoka. Nato ga je olupiti, počakati, da se ohladi ter ga zribati ali nadrobiti, oziroma zmečkati.

Napraviti si moremo tolst ali masten sir iz zasirjenega polnega mleka, in sicer od krav, koz ali ovac, ali pa iz mešanice tega mleka. Od posnetega kislega mleka si napravimo manj tolst ali manj masten sir. Od ovčjega ali kozjega mleka, ali od mešanice teh dveh s kravjim mlekom, je priporočljivo izdelovati le mehke sire.

Za napravo tolstega sira je mleko segreti na 32° C ter ga zasiriti s siriščem, katerega smo prej pripravili v nekoliko vode (dobiti ga je v lekarni ali drogeriji) s tem, da ga polagoma dodajemo v mleko in medtem pridno mešamo. Tako zasirjenemu mleku pridenemo polovico do še enkrat toliko gori omenjene krompirjeve drozge.

Za napravo manj tolstega sira moremo porabljeni posneto mleko, ali pa ga pustimo stati v latvicah v primerno toplem prostoru toliko časa, da se skisa. Sirkatko je potem ocediti, a ne popolnoma. Nekoliko je mora ostati, da se da ostalo bolje gnesti.

Izmed več vrst sira, ki ga je tem potom mogoče napraviti, omenjamo le najboljšega, ki se v okusu od holandskega sira ne razlikuje veliko.

Ta sir je napravljen kot tolsti sir ter pridenemo na 3 dele zasirjenega mleka 1 del krompirjeve drozge. Vse skupaj je dobro pregnesti in primerno osoliti ter pustiti 3 do 4 dni pokrito stati, da se nekako ustali. Potem je devati v posodo (v obliko) za dober prst debele plasti (šihte), vmes pa potresti nekoliko posušenega bezgovega cvetja, nekoliko kumne in muškatega cvetja, po možnosti je vsak tak sloj nekako zabeliti s tem, da pokapamo nanj nekoliko sladke smetane. Ko je oblika (posoda) do vrha polna, jo postavimo v primerno topel prostor (a ne na sonce ali na peč), da sir polagoma dozori, kar se zgodi v par tednih. Čim starejši je sir, tem boljši je. Tudi črvi ga ne napadajo. *

Prerezovanje peruti pri perutnini.

Skoro v vsakem gospodarstvu slišimo tožiti, da perutnina rada uhaja na njive in četudi prostor, ki ga

lastnik določi za pregibanje perutnini, ogradi, pa poskuša perjad vzleteti preko ograje. Zato ji prirezujejo peruti.

Navadno pri nas porežejo živalim perje na obeh perutih in zelo v živo. To pa ni prav. S perutmi si perjad pokriva hrbet in se zato ob vsakem neugodnem vremenu prehladi, ako smo peruti preveč porezali. Poleg tega premočno porezovanje peruti povzroča, da se perjad začne skubsti in da svoje perje žre.

Obojemu se izognemo na ta način, da peruti nikoli popolnoma ali preveč v živo ne porežemo, ampak da prirežemo le ono najdaljše perje proti koncu peruti, ali pa tega pustimo in prirežemo perje le ob ostalem delu peruti. Nikdar pa ni prirezavati obeh peruti, ker popolnoma zadostuje, ako smo to storili na eni sami peruti, kajti žival se z ostalo perutjo nikakor ne more več tako visoko dvigniti, da bi preletela ograjo.

Vse živali nimajo navade, da bi silile preko ograje, ampak mirno ostanajo v njej, ako jih tjakaj zapremo. Preletavanje zvodi navadno samo ena žival in ako to spoznamo ter ji pristrižemo peruti, ostanajo druge mirne, kljub temu, da jim peruti ne prirežemo.

Kako se določijo prodajne cene za jajca v nadrobni prodaji.

Po nemških strokovnih listih posnamemo, da je v nekem mestu v Nemčiji določenih na osebo 26 jajec za celo leto in jajca zbirajo nekako tako, kakor pri nas za Ljubljano iz gotovih okrajev.

Najvišja cena za pridelovalca znaša 22 pfenigov za 1 jajce. Za stroške zbiranja in dovažanja se računani na jajce 6 pfenigov, tako da omenjeno mesto plača jajca nabiralcu po 28 pfenigov. Zaradi izravnave cen za domača in tuja jajca je deželno mesto za živila določilo prebitek $2\frac{1}{4}$ pfeniga pri jajcu. Kot dovozniki stroški se računijo za dotično mesto pribitek 0.35 pfeniga pri jajcu, nakupovalci posebej plačajo 0.40 pfenigov pri jajcu za vozne stroške. Veliki trgovci tedaj plačajo jajca po 31 pfenigov komad; za izgubo na vbitih in pokvarjenih jajcih smejo zahtevati pri prodaji malim trgovcem po $1\frac{3}{4}$ pfeniga pribitka k lastni ceni. Oddajajo tedaj jajca malemu trgovcu za nadrobno prodajo po $32\frac{3}{4}$ pfeniga. Mali trgovec sme pribiti na to ceno $1\frac{1}{4}$ pfeniga za svoj trud ter stane jajce potemtakem za porabnika 34 pfenigov. Kmet dobi torej za 1 jajce 22 pfenigov, drugih rok se prime nadaljnjih 12 pfenigov in tedaj ni čudo, če se povsod proti draginji zabavlja. Tudi v tem slučaju draginje ne dela kmet, ampak tako rekoč od države pooblaščenca verižna trgovina.

VOJNE NAREDBE.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 15. avgusta 1917, št. 23.926.,

o prepovedi prometa s krompirjem.

Z ukazom c. kr. urada za prehranjevanje ljudi z dne 26. julija 1917, drž. zak. št. 311., se je ves krompir letine 1917 zaplenil.

Vsaka prodaja krompirja pri pridelovalcu je prepovedana in se bo strogo kaznovala.

Zoper prepoved nakupljeni krompir se bo spoznal za zapaden.

Prezgodno izkopanje krompirja stoji pod kaznijo in se bo tudi prezgodaj izkopani krompir proglasil za zapaden.

Vojni zavod za promet z žitom, katerega organi so edinole k nakupu krompirja upravičeni, prevzame in kupuje le zrelo blago. Prezgodno kopanje pa je za pridelovalce krompirja brez namena, ker ne more tak krompir vnovčiti.

Za č. kr. deželnega predsednika

Laschan s. r.

Naredba kmetijskega ministrstva dogovorno z uradom za prehrano ljudstva

z dne 21. avgusta t. l., drž. zak. št. 347.,

ki ureja promet s semenskim krompirjem.

Na podlagi § 52. odredbe z dne 26. julija t. l., drž. zak. št. 311., se odreja tako:

§ 1.

Za semenski krompir se razločujejo tri kategorije, in sicer:

- originalno semensko blago,
- razmnoženo originalno blago in take čiste, navadne semenske vrste, ki so se obnesle,
- navadno semensko blago.

§ 2.

Pod črko *a* in *b* § 1. navedeno semensko blago mora biti pripoznano od pripoznavalne komisije, ki jo je določilo kmetijsko ministrstvo.

V to določene pripoznavalne komisije je objavilo kmetijsko ministrstvo v naredbi z dne 12. julija t. l., drž. zak. št. 293. (Za Kranjsko posluje ta komisija pri naši kmetijski družbi. Op. ur.)

§ 3.

Priznано semensko blago v zmyslu črke *a* § 1. je prepuščeno prostemu prometu, vendar ga sme lastnik oddajati vedno le v imenu Zavoda za promet z žitom ob času vojne in to šele tedaj, če ga kmetijsko ministrstvo na predlog pripoznavalne komisije v to pooblasti.

Oni, ki se hočejo tega poslužiti, morajo vlagati prošnje na kmetijsko ministrstvo potom pripoznavalne komisije. V prošnjah je natančno navesti kraj, pošto in železniško postajo, dalje semensko vrsto in množino blaga, kakortudi podlago, na kateri so se računile zaprosene cene.

§ 4.

Prodajne cene za originalni semenski krompir določijo kmetijsko ministrstvo na predlog pripoznavalne komisije in veljajo te cene do 15. maja 1918.

§ 5.

Vsako prodajo originalnega semenskega krompirja je v teku treh dni prijaviti podružnici Zavoda za promet z žitom ob času vojne in je navesti tudi ime kupca.

§ 6.

Priznani semenski krompir v zmyslu črke *b* § 1. sme lastnik oddajati le onim kupcem, ki jih javi podružnici Zavoda za promet z žitom ob času vojne in le potom tega zavoda. Izkazati se ima tudi s priznalnim potrdilom pripoznavalne komisije.

§ 7.

Za semenski krompir v zmyslu § 6. sme lastnik zahtevati do 31. decembra t. l. 5 K več, do 15. maja 1918

pa 6 K, več kakor znaša naredbenim potom določena prevzemna cena.

§ 8.

Semenski krompir vrste *a* in *b* (§ 1.) se do 15. maja 1918 ne sme porabljati za druge namene kakor izključno le za sađenje.

§ 9.

Izmenjava semenskega krompirja je med samoprekrbovalci (seme lastnega pridelka) v področju občine dovoljena, ako v to pritrudi župan, v področju okraja, ako v to privoli okrajna politična oblast in med občinami različnih glavarstev ali dežel, ako v to privoli politična deželna oblast. Pri tej izmenjavi se sme zahtevati za boljše blago do 3 K pri 100 kg več kot znaša prevzemna cena.

§ 10.

Navadno semensko blago se bo dodelilo potom Zavoda za promet z žitom ob času vojne takim kmetijam, ki nimajo dovolj semenskega krompirja lastnega pridelka in takim, ki ga potrebujejo za premembo semena. Oddajne cene bo določil urad za prehranjevanje ljudi. Za tak že za saditev sposoben krompir je plačati kmetovalcem-oddajnikom po 2 K več, kot znaša določena prevzemna cena.

§ 11.

Za prejemnika kakortudi za oddajnika ni važen.

§ 12.

Vsak pridelovalec semenskega krompirja je dolžan oddati tako blago, ki popolnoma odgovarja vzorcu, dalje je odgovoren tudi za resničnost napovedi glede semenske vrste in pravilnosti semenskega blaga.

§ 13.

Prestopki te naredbe se kaznujejo po določenih naredbe z dne 26. julija t. l., drž. zak. št. 311.

§ 14.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Naredba urada za prehrano ljudstva

z dne 15. avgusta 1917, drž. zak. št. 339,

ki ureja porabo žita in mlevskih izdelkov.

Na podlagi zakona z dne 24. julija 1917, drž. zak. št. 307, se ukazuje tako:

§ 1.

Za leto 1917/18 se dovoljuje porabiti za osebo na dan:

- a) podjetnikom kmetijskih obratov in njih svojcem, delavcem, užitarjem ter sploh onim, ki jim je podjetnik dolžan dajati hrano ali žito in mlevske izdelke kot užitek ali kot plačilo za delo po .....
..... 300 gramov žita (9 kg na mesec),
- b) osebam te vrste, ako opravljajo težka dela po ....
..... 366 gramov žita (11 kg na mesec).

§ 2.

Za druge prebivalce znaša dovoljena poraba za osebo na dan po 200 g moke v splošnem, ako pa opravljajo težka dela po 300 g moke.

Kdor prejema kruh se zaračuni 5 g moke za 7 g kruha.

§ 3.

Za pridelovalca ni važen.

§ 4.

Urad za ljudsko prehrano je upravičen v §§ 1. in 2. določeno množino porabe zmanjšati, ako bi bilo to z ozirom na stanje zalog potrebno.

Znižanje v gorenjem pomenu pa ne velja za žetvene delavce (tedaj tudi ne za kosce in za one delavce, ki pospravljajo letino sploh, op. ur.) in za take delavce, ki v rudokopih, pri železnici in v industrijskih obratih opravljajo (takozvana) najtežja dela.

§ 5.

Urad za prehrano ljudstva more z ozirom na take, ki opravljajo najtežja dela privoliti k dovoljeni porabi še priboljšek za $\frac{1}{4}$ kg na osebo in teden in pride v to v poštev zдроб, ječmenček, ovsen riž in testenine. (Ta določba se pridelovalcev načeloma ne tiče. Op. ur.)

§ 6.

V večjih mestih in industrijskih krajih gre nosnim in doječim ženskam priboljšek do $\frac{1}{2}$ kg na teden, in sicer prvim od 3. meseca nosnosti dalje, drugim da dojenček spolni 10. mesec. Med tem časom odpade po § 5. določeni priboljšek.

§§ 7., 8., 9., 10., 11., 12. in 13.

za pridelovalca niso važni.

§ 14.

Prestopki te naredbe, ali na podlagi teh izdanih določb se kaznujejo z globo do 2000 kron ali z zapornom do 3 mesecev v kolikor prestopok ne spada pod hujše kazni, v težjih slučajih pa znaša globa do 5000 kron ali velja zapor do 6 mesecev.

§ 15.

Naredba stopi v veljavo s 16. avgustom t. l. Istočasno se razveljavijo min. naredbe z dne 26. marca 1915, drž. zak. št. 75., in z dne 15. januarja 1916, drž. zak. št. 15., ter naredba urada za prehrano ljudstva z dne 12. maja 1917, drž. zak. št. 214.

Sladkor za napravo petiota.

C. kr. deželna vlada kranjska nam naznanja, da se je v zmislu ukaza urada za prehrano ljudstva z dne 30. julija t. l., št. 50848., dogovorno s kmetijskim in finančnim ministrstvom za letos določilo za Kranjsko 20.000 kg surovega sladkorja v svrhu naprave domače pijače ali petiota.

Glede prejema tega sladkorja veljajo isti predpisi kot lansko leto in zato tudi letos navajamo tu § 2. min. naredbe z dne 11. avgusta 1916, drž. zak. št. 255., ki pravi: »Kdor namerava izdelovati petiot kot domačo pijačo za svojo obitelj, uslužbenca in posle na podstavi vinskega zakona iz leta 1907, ima v to svrhu pravico do sladkorja, če je v letih 1909 do 1913 naznanjeval napravo petiota.«

C. kr. deželna vlada kranjska je o tej dobavi sladkorja obvestila pristojna okrajna glavarstva ter c. kr. kletarskega nadzornika Viktorja Skubetza v Celovcu ter c. kr. vinarskega nadzornika za Kranjsko Boh. Skalickega v Kandiji pri Novem mestu, katerima je znano, kje se bo sladkor v te svrhe dobival.

Prošnje za tak sladkor je takoj prijaviti pri županstvu, katero jih bo oddalo na pristojna mesta po navodilih, ki jih prejme od svojega glavarstva.

Prijavite potrebno takoj in pazite na tozadevne razglase okrajnega glavarstva!

(Op. ur. C. kr. kmetijska družba je ponovno prosila na pristojnih mestih, da se odpravi omenjeni § 2. min. naredbe z dne 11. avgusta 1916., drž. zak. št. 253. Žal, da se doslej ni moglo ničesar doseči, pač pa je naša deželna vlada z ozirom na tukajšnji družbin dopis z dne 18. avgusta t. l. posredovala pri uradu za prehrano ljudstva in pri kmetijskem ministrstvu, da se za Kranjsko sladkor nakaže v znatno večji množini.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne napiše vprašalčevo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. **Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.** Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 114. Letos je pri nas češmin nenavadno veliko obrodil. Ker zelo primankuje kisa, vas prosim pouka, kako je delati iz češmina kis? (F. Š. v Št. J.)

Odgovor: Iz češminovega plodu morete napraviti kis na isti način, kakor iz drugega sadja. V ta namen je plod zmečkati in ga dejati v posodo ter priliti približno $\frac{1}{2}$ l vode na vsak kilogram jagod. Drozga mora potem pokipeti, da se sladkor pretvori v alkohol, na to pa jo je dati v primerno topel prostor v odprto posodo kisat in se pri tem alkohol pretvori v očetno kislino. V češminovih jagodah bo najbrže bore malo sladkorja, zato bo tudi alkohola malo in vsled tega tudi očetne kisline ne more biti veliko. Kisa bi tedaj bilo pravzaprav iz češmina malo. V češminovih jagodah pa je veliko proste jabolčne kisline, ki je vse kaj drugega kot očetna kislina, a kislila je le in boste tako vsekako si mogli napraviti dovolj kisa, dasiravno to ne bo kis v pravem pomenu besede, vendar pa ga boste mogli prav dobro porabljeni. Ako bi bila dobljena zmes očetne in jabolčne kisline prekisla, tedaj dodajte, kadar jo kot pokisano odcedite, tudi toliko vode kolikor se vam zdi za Vaš ukus primerno. *

Vprašanje 115. Letos nameravam pokupiti večjo množino češpelj in brinja, da bi kuhaj žganje. Ali je kuhanje žganja res prepovedano? (V. B. v P.)

Odgovor: Berite naredbo urada za prehrano ljudstva z dne 4. avgusta t. l., drž. zak. št. 331., ki je objavljena v 15. številki „Kmetovalca“. Glasom te je prepovedano kuhati žganje iz češpelj, marelic, breskev, hrušk in jabolk, kakor tudi iz ostankov tega sadja. Brinje potemtakem ne spada pod to odredbo. Za sadje, ki ni užitno in iz katerega se ne da napravljati marmelada, dovoli urad za prehrano ljudstva lahko posamezne izjeme ter je vlagati tozadevne prošnje na omenjeni urad potom „Gemüse-Obst-Stelle na Dunaju I., Plankengasse 4.“ Obenem s tem odgovorimo na številna vprašanja zaradi porabe sadnih tropin za kuhanje žganja ter opozarjamo, da je kuhanje žganja za prodaj tudi iz sadnih tropin od zgoraj naštetih sadnih vrst prepovedano. Prošnje za eventualno izjemno dovoljenje je vlagati na omenjeno Gemüse-Obst-Stelle na Dunaju. *

Vprašanje 116. Zakaj se pri nas plačuje seno še vedno po 17 K namesto po 28 K? (F. V. v B.)

Odgovor: O ceni, ki je določena za seno, in sicer 28 K za 100 kg ste gotovo čitali v „Kmetovalcu“ ali drugih listih in je vendar čudno, da pogledate samo številko ne pa tudi besedila. Ko bi bili čitali pazljiveje in vse, bi

gotovo ne stavili tega vprašanja, ker smo že v 14. številki „Kmetovalca“, v kateri smo priobčili tozadevni razglas deželnega predsedstva, zadostno opozarjali pred napačnim tolmačenjem določenih cen. Naredba urada za prehrano ljudstva z dne 14. julija t. l., drž. zak. št. 256., določa najvišje cene za ono seno, ki ga odda pridelovalec (17 K z raznimi pribitki za 100 kg). Ceno 28 K za 100 kg pa določa razglas deželnega predsedstva z dne 25. julija t. l., št. 20.263., in velja ta cena le za one, ki seno kupujejo pri razdelilni poslovalnici deželnega mesta za krmila. *

Vprašanje 117. Svoji sorodnici sem posodil nekaj denarja proti 6% obrestim. Sedaj so vsi denarni zavodi znižali obrestno mero. Ali naj tudi jaz znižam 6% obresti? (M. M. v K.)

Odgovor: Vaše mnenje ni pravo. Denarni zavodi so obrestno mero pač znižali, a le za vloge, t. j. za oni denar, ki ga posamezniki prinašajo hranit. Obrestno mero na posojila pa so vsi denarni zavodi med vojno dvignili in 6% obresti na posojila zahtevati ni preveč. Vi ste svoji sorodnici denar posodili, tedaj 6% obresti niso previsoke, smete pa seveda obrestno mero znižati kolikor hočete, a to ne bi bilo gospodarsko. *

Kmetijske novice.

Prevzemne cene za semensko žito. Ministrska naredba z dne 5. julija 1917, drž. zak. 286., določa prevzemne cene za semensko žito. Za izvirno semensko žito, ki ga pa na Kranjskem nihče ne goji, prejme vzgojevalec K 20.— nad prevzemno ceno. Za naše kmetovalce bi prišlo morda pri oddaji v poštev morda priznano semensko blago, v glavnem pa le navadno semensko blago. Za priznano semensko blago je treba certifikata od za to določene pripoznavalne komisije, kateri posel vrši na Kranjskem c. kr. kmetijska družba. Kmetovalec, ki hoče, da se mu žito ali fižol pripozna kot dobro semensko blago, ga mora prijaviti c. kr. kmetijski družbi še dokler žito raste na njivi, da ga tam pripoznavalna komisija pregleda. Seveda mora po mlatvi poslati kmetovalec Kmetijski družbi tudi vzorec, na kar je mogoče napraviti certifikat. Ker je sedaj žito večinoma že požeto, se morejo kmetovalci potegovati za certifikat le še za ajdo, proso in fižol. Cena za priznani semenski fižol pa določi pripoznavalna komisija in sme dodatek znašati največ 25% od določene prevzemne cene za fižol. Važno za naše kmetovalce je, da prejmejo za dobro očiščeno navadno semensko blago K 5.— nad prevzemno ceno, torej n. pr. za pšenico ali rž do 15. novembra K 47.—. V izjemnih slučajih more prevzeti žito ali fižol kot navadno semensko blago po ravnokar navedeni ceni že žitni komisijonar sam, praviloma, zlasti pri večjih partijah pa je treba, da kmetovalec preje pošlje vzorec Žitnemu Zavodu v Ljubljano, ki ga da v presojo strokovnjaku. Dotični kmetovalec mora tudi jamčiti za žito, zlasti da izjavi, če je ozimno ali jaro. Vsi kmetovalci, ki imajo večjo množino lepega žita, naj se torej poslužijo te ugodnosti in naj nemudoma pošljejo Žitnemu zavodu vzorec z navedbo množine, ki bi jo mogli oddati.

Preskrba z ozimnim semenskim žitom. Vsak kmetovalec mora v prvi vrsti gledati, da dobi seme iz svojega lastnega pridelka. Plevel (grašica i. dr.) naj se na trijerju izčisti, snetjavo žito naj se namaka (kvasi). Ker je letos snetjavost prav zelo razširjena, razpošlje Žitni zavod pouk o namakanju žita, kakor ga je za naše razmere priredil strokovnjak c. kr. kmetijske družbe. V svrhu izboljšanja semena je dovoljena tudi zamenjava med sosedi in je o tem žitnega komisijonarja samo obvestiti. Kdor pa si drugače ne more priskrbeti semena, ga prejme

od Žitnega zavoda, ki bo oddajal deloma domače, deloma tuje semensko žito po svojih žitnih komisijonarijih. Semensko žito prejmejo le tisti, ki so v resnici potrebni, to je oni, ki sami dotičnega žita niso sejali, ali ki jim je zma uničila pridelek, ali pa oni, kojih lastni pridelek je zaradi prevelikih tujih primesi (julike, snetjavosti zrnov) za seme nesposoben in se tudi ne da očistiti. Kdor želi prejeti semensko žito, naj se zgleda pri svojem županstvu, kjer mora napovedati poleg množine zaželjenega semenskega žita tudi površino ploskve, ki jo bo obsejal in vzrok, zakaj hoče seme kupiti. Županstvo, ki je odgovorno za pravilno napoved kmetovalcev, vpiše priglasence v priglasilne pole, ki jih prejme od c. kr. okrajnega glavarstva. Priglasiti se je najpozneje do 2. septembra t. l., nakar odpošlje županstvo priglasilne pole c. kr. okrajnemu glavarstvu v pregled. Dne 2. septembra je priglasilne pole na vsak način odposlati, da bo mogoče žito pravočasno priskrbeti. Opozarja se, da se na poznejše priglasitve ne bo oziralo.

Dobava živine in pomankanje krme. Vsled pomankanja krme se pripeti vedno pogosteje, da ljudje priženo kar tebi nič meni nič k vojaškim in civilnim dobavam več živine nego jo je določil zaupnik »Kr. dež. mesta za v. ž.«, oziroma kakor so jo ljudje zaupniku prej prijaviili. »Kranj. dež. mesto za vnov. ž.« v takih slučajih ne more prevzeti tiste živine, o kateri se mu ni pravočasno sporočilo, da bo prignana k dobavi, ker ni vagonov itd. na razpolaganje ter nastane tudi nebroj drugih tehničnih težkoč. Vsak živinorejec, ki hoče oddati živino, naj torej vsaj 10 dni pred dobavo naznaní pristojnemu zaupniku »Kr. dež. mesta za v. ž.«, da bo živino prignal k določeni dobavi. Kdor tega ne bo storil, se mu živina ne bo mogla prevzeti ter naj potem sam sebi pripiše, če bo moral živino nazaj gnati ter je ne bo mogel prekrmiti.

Kranjsko deželno mesto za vnočevanje živine.

Točnost pri oddaji živine. Ker so se ljudje pri-toževali, da so morali tu in tam predolgo čakati pri oddaji živine za vojaštvo in civilni konsum, je odredilo »Kranjsko deželno mesto za vnočevanje živine v Ljubljani« sporazumno z vojaštvom, da se vrše prevzemanje živine točno ob določeni uri. Sedaj pa se dogaja v kljub razglasom in opominom, da ljudje prepozno priženo za dobavo določeno živino. Opozarjamo, da naj bo vsak zaupnik točno ob določeni uri s svojo živino na kraju oddaje, ker se pozneje prignane živine nikakor ne more prevzeti. Vlaki, s katerim se prevažajo živina, morajo ob določeni uri odpeljati ter se ne da v tem oziru ničesar izpremeniti. Enkrat za vselej opozarjamo, da se prepozno prignana živina ne more prevzeti, ne le vsled vlakov, nego tudi zaradi drugih okoliščin. Prosimo torej, da se prižene živina točno ob določeni uri. Kdor je ne bo prignal, jo bo moral gnati nazaj.

Kranjsko deželno mesto za vnočevanje živine v Ljubljani.

Zadružna centrala v Ljubljani, ki je pričela 1. maja t. l. poslovati, se lepo razvija. Doslej je pristopilo k nji 179 kranjskih zadrug, med temi 109 posojilnic. Prometa je imela do 1. julija K 42,993.068'74, vlog K 11,095.842'79, danih kreditov K 334.000. Do 10. avgusta pa se je zvišal promet na K 80,268.001'90, vloge so narasle na 25,041.218 K 4 v, krediti pa na 369.902'02. Zadnjega vojnega posojila se je podpisalo potom centrale K 2,779.350'—.

Družbene vesti.

* **Udje na Koroškem, Štajerskem in Primorskem**, ki so pri družbi naročili semensko žito, se morajo zanj obračati do podružnice »Zavoda za promet z žitom ob času vojne«, ki delujejo nalašč za njih dežele. Družba je sicer prosila, da bi smela kakor doslej postreči vsem svojim udom tudi izven Kranjske in je zato naročila primerno večjo množino semenskega žita. Vendar pa je bila prošnja odklonjena in nakazalo se bo družbi le toliko, kolikor potrebuje za ude na Kranjskem. V sedanjih razmerah, ko je promet najvažnejših kmetijskih potrebščin, kakor so n. pr. gnojila, krmila in žita, kontingentiran na posamezne dežele, more torej družba zaenkrat svojim izvenkranjskim udom le nujno priporočati, da se obračajo do svojih deželnih kmetijskih korporacij, in da od njih — ker so edino in nalašč v to poklicane — odločno zahtevajo dobavo kmetijskih potrebščin v istem razmerju, kakor ga izvršijo te korporacije napram drugorodnemu kmetijskemu prebivalstvu dežele.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske

Seja glavnega odbora dne 12. marca 1917.

(Dalje).

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.: Zulič Ana, posestnica v Oštercu; Zulič Josip, posestnik v Oštercu; Zulič Neža, posestnica v Črneči vasi; Župan Martin, posestnik v Rržišah; Šikonja Jurij, posestnik v Tribučah; Šikonja Ana, posestnica v Tribučah; Šikonja Ivanka, posestnica v Tribučah; Cvitkovič Miško, posestnik v Tribučah; Cvitkovič Marija, posestnica v Tribučah; Cvitkovič Jurij, posestnik v Tribučah; Cvitkovič Marija, posestnica v Tribučah; Vranešič Katarina, posestnica v Tribučah; Vranešič Peter, posestnik v Tribučah; Vranešič Jurij, pos. v Tribučah; Prijanovič Ana, pos. v Tribučah; Prijanovič Marija, pos. v Tribučah; Pezdirc Ivan, pos. v Tribučah; Malarič Josip, pos. v Tribučah; Vlašič Bara, posestnica v Tribučah; Vrebec Frančiška, posestnica v Tribučah; Želko Ivan, posestnik v Tribučah; Želko Ana, posestnica v Tribučah; Zunič Jurij, posestnik v Tribučah; Kaferle Josip, posestnik v Tribučah; Jakša Katarina, posestnica v Tribučah; Horvat Ivan, posestnik v Tribučah; Vatovec Helena, posestnica v Ostrožnem Brdu; Volk Lovrenc, posestnik v Ostrožnem Brdu; Gustinčič Andrej, posestnik v Ostrožnem Brdu; Gustinčič Ivan, posestnik v Ostrožnem Brdu; Mašlo Matija, posestnik v Ostrožnem Brdu; Krebelj Frančišek, posestnik v Ostrožnem Brdu; Zorc Ivana, posestnica v Ostrožnem Brdu; Božič Anton, posestnik v Šmartnem; Grozdnik Rozalija, posestnica v Črnem Potoku; Kaplja Ana, posestnica v Volčji jami; Možina Josip, posestnik v Višnje grmu; Pregelj Ana, posestnica v Gradiških Lazah; Pišek-Florijan, posestnik v Mali Kostrevnici; Pečar Ivan, posestnik v Zavrstniku; Planinšek Marija, posestnica v Cerovcu; Prestor Ana, posestnica v Zavrstniku; Podobnik Frančišek, posestnik na Stari Gori; Perne Valentin, posestnik v Mali Kostrevnici; Repina Frančišek, posestnik v Dvoru; Sadar Ana, posestnica v Cerovcu; Strman Mihael, posestnik v Vel. Kostrevnici; Verbajš Frančišek, posestnik v Ustju; Vrtačnik Anton, posestnik v Gradišču; Župančič Anton, posestnik v Podrojah; Železnik Josip, posestnik v Riharjevcu; Črne Gustav, posestnik v Litiji; Ajdišček Matija, posestnik v Ormuški vasi; Janč Marija, posestnica v Štadenbergu; Jarc Andrej, posestnik v Spod. Zabukovju; Povšič Ivan, posestnik v Češnjicah; Saje Frančišek, posestnik v Brezjah; Majcen Josip, posestnik v Vrhu.

(Dalje sledi.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{10}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 16. V Ljubljani, 31. avgusta 1917. Letnik XXXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 31. avgusta. Prevzemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 16. julija 1916: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, Ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, Proso K 28.—, Grah ali leča K 55.—, Jedinofizol in bob vseh vrst K 40.—, Fizol in bob, grah ali leča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repiš K 97.—, Suhe češpije, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solnjenih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, koločvor obratovalešča, brez vreč, vstevši stroške nakladijanja. Krompir, po c. kr. presojevalnici cen določena primerna cena za zgodnji K 30.—, sto kg z veljavo od dne 16. julija t. l. naprej. (Kipfler K 60.—) Drž. zak. 243/17 z dne 29. maja: Seno in slama K 17.—, Skopna slama K 10.—, sto kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 26, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kubo K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obroda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Medu v satovju ali pa že očičenega kupi A. Sušnik, Ljubljana Zaloška c. 21. 167

Snetjavost, plesnoba na žitu!

Uspulun

sredstvo proti

snetjavosti.

je najboljše od strokovnjakov priporočeno sredstvo za namakanje semena proti snetjavosti in plesnobi. Učinkuje sigurno in ne oškoduje kalivosti, četudi napravite prmočno raztopino. Uspuluna potrebujete za namakanje 100 kg zrnja:

pri pšenici in rži 100 g na 80 l vode (namakati 1 uro)
pri ječmenu . . . 250 g na 100 l vode (namakati 2 uri)
pri ovsu . . . . . 375 g na 150 l vode (namakati 2 uri)
pri fiziolu, koruzi 200 g na 80 l vode (namakati 2 uri)

Glavna zaloga

Hinko Sevar v Ljubljani.

Škatljica 50 g stane K 1-10, škatljica 100 g K 2.—. Za zavoj in poštino se računa na vsakih 50 g še nadaljnih 10 vinarjev. Denar je pošiljati naprej ali pa se pošilja proti povzetju. (42)

Kmetijsko društvo v Vipavi

 išče

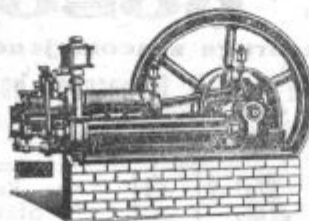
izkušenega, strokovno izobraženega

kletarja

s prakso v kaki večji kleti za takojšnji nastop službe. Morda je med goriškimi in furlanskimi begunci kak reflektant, ki naj bi se takoj oglasil pismeno s spričevali. (41)

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

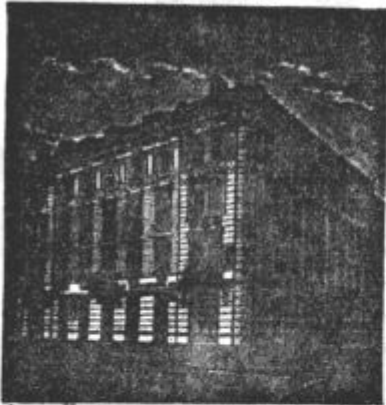
Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic »WELSLIA«.

Kmetovalci!

Razširjajte »Kmetovalca« Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 13.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čim več nas bo, več bomo dosegli.

Poštne hranilnice račun št. 202.408.
Telefon št. 155.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo
• v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

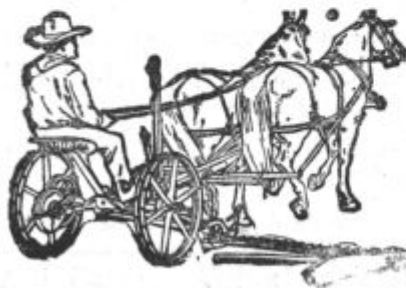
Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s škrovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dojava.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih skladov: 1.000.000 kron.

Kosilne stroje Mac Cormick in „Zmaj“, mlatilnice vseh vrst, čistilnice, trijerje, mline in preše za

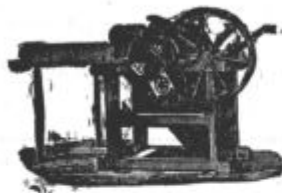
sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh vse poljedelske stroje priporočata (5)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in hitra postrežba!

(8) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KLANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek		Cena K
1.	(Razprodan)	
2.	Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3.	Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4.	(Razprodan.)	
5.	M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1-50
6.	V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	1—
7.	(Razprodan)	
8.	Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških klučev	—30
9.	Razprodan.	
10.	B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11.	Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—30
12.	Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	—50
13.	O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1—
14.	A. Sivic: Poljudno navodilo za marjenje lesa	1-50
15.	Steuert-Jamnik: Soseđa Razumnika konjereja	1—
48	raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.	

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

$4\frac{1}{4}\%$

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim združnikom posojila proti vključbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Družbene vesti.

* **Vsak dan** dohaja družbi toliko povpraševanj in naročb glede raznih stvari, ki jih ona nima v zalogi; da ob sedanjem pomanjkanju pisarniškega osebja nikakor ne utegne posamezno odgovoriti. Največkrat povpraševalci niti niso udje c. kr. kmetijske družbe. Zato naznanjamo s tem enkrat za vselej, da sme družba po pravilih oddajati le udom in da naj udje potom svojih podružnic naročijo in vprašajo le za tiste kmetijske potrebščine, ki jih v »Družbenih vesteh« objavimo, ker drugih nimamo.

* **Pošljite vreč za žito!** Vsak ud, ki je naročil ozimno pšenico in ozimno rž, naj pošlje hkratu tudi potrebne močne vreče za to žito, da se mu — ko pride iz Nemškega — lahko brez odloga pošlje. Kakor že omenjeno, pride to žito v popirnatih vrečah, ki jih železnica za nadrobne pošiljatve ne sprejema. Treba bo žito pretresati v jutaste vreče in teh družbi primanjkuje. Onim udom, ki pridejo v Ljubljano z vozom po žito, bo dala družba žito v popirnatih vrečah. Izvirno semensko »Svalöf« pšenico in rž, ki jo je družba na Nemškem nakupila, bo skorogotovo v kratkem dospela v Ljubljano, kajti pogajanja v svrhu dovolitve izvoza ugodno potekajo in družba upa premagati še zadnje tozadevne težkoče.

* **C. kr. kmetijska družba kranjska** ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Kostna moka po K 35.— sto kg z vrečo vred.

Kajnit K 14.— sto kg z vrečo vred.

Kalijev hiper manganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun po K 110.— sto kg.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnim plesnobi namesto žveplove moke, stane K 1'20 kg. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi št. »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola po 1 K.

Rafija (extra Majunga) po K 25'60 kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v zavitkih po 2000 g po K 10'40 za kg.

Požiralnikove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 25 K komad.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K.

Mlečne cevi po K 1'20 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja kg po 96 h.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd.

Kg eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množina eponita po 10 dek se pošilja za 70 vinarjev s [poštnino in zavojem vred kot vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, 1/2 kg za K 8'50, 1/4 kg za K 5'50, 1/8 kg za K 2'60, 50 g za K 1'40.

Največja slovenska hranilnica: MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem 1. 1916 vlog . K 55,000.000.—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000.—, rezervnega zaklada . . . . . „ 1,500.000.—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 %

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je puplarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 1/4% odplačovanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

G. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja po 10 h vsak komad.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
6. Rak na sadnem drevju.
7. Gnojenje vinogradov.
10. Izbira ameriških trtnih podlog.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
14. Kakose pravilno ravna z vinsko posodo.
16. Rastlina in njeno življenje.
18. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
20. Čiščenje in precejanje vina.
21. Bradavice pri domačih živalih.
23. Kisli črviček.
24. Zeleno ali suho cepljenje trt.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
32. Zavrelka.
33. Kako uničujemo miši in podgane.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
39. Mazanje trt z zeleno galico.
41. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prasičev.
42. Kršljivost ali okrnjenost trt.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
47. Diamant, dober pripomoček pri peki.
48. Kožni izpuščaji pri prasičih.
49. Bolezni na grozdju.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
54. Nove zakonske določbe o spornih pri kupčiji z živino.
55. Konserviranje sadja brez sladkorja.
56. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
57. Snetjavost pri žitu.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud. c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, kičodo se gospodarskega prometa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Lenza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahneljevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho evetje (suhe rože), lipovo evetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. 80

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurek Jenko, Škofja Loka, in proni tozadevnih ponudb. 98

Čebele, tudi v A.-Ž. panjih, **med in vosok** kupuje I. N. Babnik, Dravilje, p. St. Vid pri Ljubljani. 151

Medu iztočenega, garantirano pristno čebelne-ga, kupi večjo množino in proni tozadevnih ponudb s ceno Franc Oblak, Sv. Gregor, pošta Ornatnek, Dolenjsko. 166

Med orehe, zelje, lešo in vse druge deželne pridelke kupuje Oton Homan, trgovec v Radovljici, Gorenjsko. 170

Čebele v kranjcih kupuje Anton Žumer, veleče-belarstvo, Javornik, Gorenjsko. 171

Kmečko posestvo, srednje veliko, se kupi v bližini železniške postaje na Kranjskem. Ponudbe proni M. Jeretina, Ljubljana, Sp. Šiška 286. 172

Mrjasca, 11 mesecev starega, mešane jorkširske pasme, proda Peter Oražem v Vnanjih Goricah št. 25, Brezovca pri Ljubljani. Cena po dogovoru. 173

Kobila, stara 16½ mesecev, visoka 152 cm, prsne mere 163 cm in lepa pingavska **krava,** ki bo sredi meseca oktobra drugič teletila, ste na-prodaj pri Fr. Mihovc, posestnik, Sp. Senica hāt. 13, p. Medvode. 174

Runce i. s. tri samlce in enega samca velike belgijske pasme, 8 tednov stare imam naprodaj. Dalje prodam tudi 10 kuncev srednje velike kranjske pasme, mešane z lisastim orjakom, ki so 8 tednov stari, komad po 5 kron. Peter Vitko, Podgorje, p. Slov. Gradec. 175

Kobila lepa, 3letna, pramasta, 16 pedi visoka, že zaskočena, mirna in krotka, doma vzrejeja žival se proda. Ogleda se jo pri Matevžu Perne, posestnik, sv. Lucija 3, p. Begunje pri Lescah, Gorenjsko. 176

Prodam kobilo zaskočeno in ki je dobra žrebetilka za ceno po dogovoru. Anton Avsenik, Zapaže št. 3, pošta Begunje, Gorenjsko. 177

Suhe gobe (Jurčke)

kupuje v vsaki množini in po najvišjih cenah M. Rant, Kranj, največja eksportna tvrdka suhih gob. 168

Ronja rdeč šimel, 26 pesti visokega 4 leta starega za težko vožnjo, proda Miha Habjan, Zg. Šiška št. 37. Cena po dogovoru. 178

Vinometre »Bernadote« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Fran cosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strups proste barve itd. ima v zalogi po naj-nižji ceni] (6)

Drogerija ANTON RANT
Ljubljana, Židovska ulica 1.

Zveza slov. zadrug v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

vabi na

IX. redni občni zbor

ki se vrši

v četrtek, 20. septembra 1917

ob 9. uri dopoldne

v veliki dvorani Mestnega magistrata

v Ljubljani.

—*—

Spored:

1. Nagovor predsednika.
2. Čitanje zapisnika prejšnjega občnega zbora. (43)
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Potrjenje bilance za leto 1916, obračun za leto 1916 in proračun za leto 1917 ter razdelitev čistega dobička.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Opomba. V slučaju nesklepčnosti prvga, vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor na istem mestu s prvotnim sporedom, ki sklepa brezpogojno. — Računski zaključek je članicam od 1. septembra 1917 v Zvezini pisarni na vpogled.

! Samo !

za

eno krono

pošilja

c. kr. kmet. družba

:: kranjska ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

:: matic“ ::

ki je neobhodno potrebna vsakemu čel-barju. (16)

Upravništvo

„Kmetovalca“

sprejema

primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izhaja (dvakrat mesečno) v 13-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Yinski kamen

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi

(40) veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga

Berite! Lesotrčci! Berite!

A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računjanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude. c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

Kmetovalci!

Ena poglavitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridelala. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje **s kalijem:**

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na joh je vzeti za srednje gnojenje 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje poizvedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Aushunftsstelle des Kalisyndikats

Wien, I. Schauflergasse 6.

ali pa

Franc Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.